

8X1757

L5

1838

V. 2

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

LIBER IV.

DE OBLIGATIONIBUS SPECIALIBUS UNIUSCUIUS-
QUE STATUS.

TRACTATUS PRIMUS.

DE STATU RELIGIOSO.

CAPUT PRIMUM.

De natura, et obligationibus Status Religiosi.

Quest. 1. Quid est status Religiosus? R. Est stabile, et perpetuum vivendi institutum, ab Ecclesia approbatum, tendens ad Christianam perfectionem per vota perpetuae castitatis, paupertatis, et obedientiae. Hinc ad essentiam Religionis tria requiruntur: 1. est Ecclesiae approbatio; licet enim ordines regulares olim ab Episcopis approbari possent, postea tamen in Conc. Lateranensi sub Innoc. III. statutum est, ne nova institueretur Religio, nisi a Rom. Pontifice confirmata: 2. tria vota substantialia, quae tamen non est necesse ut sint solemnia, sed possunt esse tantum simplicia, ut declaravit Greg. XIII. in Bulla *Ascendente Domino*. Denique traditio, facta superiori, qua quis se Deo consecrat in perpetuum sub regula ab Ecclesia approbata. Unde non sunt Religiosi, qui edito voto perpetuae castitatis, obedientiam vovent Confessario; cum ita non subiciantur jurisdictioni spiritali, quae a Deo per ejus Vicarium oriri debet.

2. *Quaest. 2.* An Religiosus ad Episcopatum assumptus maneat a votis absolutus? Quaestio non est de voto Castitatis, quo certe obstrictus remanet ratione Ordinis. Quoad alia, affirmant aliqui cum Soto, Medina, et Vazquez, probantque ex *Can. statutum* 18. ubi dicitur; *Monachus, quem Canonica electio a jugo Regulae Monasticae professionis absolvit, et sacra Ordinatio de Monacho Episcopum facit cet.* Quae tamen verba de solis efectis, non de ipsa votorum substantia intelligunt communiter DD. Theologi, qui docent cum S. Th. eos non absolvi a votis, nisi in quantum ipsorum observatio repugnat muneri Episcopali. Ratio autem est, quia Religiosus, factus Episcopus, manet Religiosus ut fatentur omnes, et satis ostendit ipsa obligatio deferendi habitum ex *c. Clerici de vita, et hon. Cleric.* ergo manet obstrictus votis, quae sunt de essentia religionis. Accedit, talia vota, cum sint personalia, comitari personam ipsam, quantum novus ejus status id ferat. Ita D. Th. 2. 2. q. 88. Idem habet aliis in locis, ex quibus deducitur 1. Episcopos Regulares non posse de ullis bonis testari: 2. non posse bona Ecclesiae libere impendere, nisi ad sui, et familiae suae sustentationem, et ad eleemosynas, et alios pios usus.

3. Et quanquam obedire Praelatis non teneantur, nec ad observandam Regulam sui ordinis, nec peccent, illam transgredientes; ex quadam tamen honestatis ratione debent se illi conformare, quod vitae Episcopalis ratio permittat. Ab aliis autem votis Ordinis sui, praeter substantialia, omnino liberi sunt, ut notant Salmant. et alii. Atque id quod de Religiosis Episcopis dictum est, intellectum volumus de Abbatibus, primam Dioecesim habentibus cum jurisdictione Episcopali. Non ita se res habet in Regularibus ad Parochos assumptis; hi enim et tenentur gestare, vestem Religiosam, et servare Regulam in omnibus, quae

cum ipsorum munere stare possunt. Alicubi tamen consuetudo obtinuit, ait Laymannus, ut in rebus ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus, et in ple-risque aliis soli Episcopo subjiciantur.

4. *Quaest. 3.* Quenam requirantur conditiones, ut professio religiosa sit valida? R. Tres: 1. est aptitudo voventis, scilicet ut decimum sextum aetatis annum expleverit, annumque integrum probationis exegerit, nec ullum habeat substantiale impedimentum, ut Ordinem profiteatur. Quoad moniales autem Tridentinum statuit, ut non suscipiant vestem Regularem ante 12. annum completum. Exploranda est etiam voluntas puellarum ab Episcopo, vel ejus delegato, etiam in Monasteriis exemptis; quae tamen conditio obligat quidem sub gravi, sed omnino necessaria non est ad valorem professionis: 2. conditio est mutui consensus tum subditi voventis, tum Praelati acceptantis, idque fit communiter cum approbatione majoris, vel praecipuae partis Communitatis secundum cujusque Ordinis statuta: 3. est, ut professio fiat omnino libere, et sponte, nullo cogente gravi metu etiam reverentiae, nec importunis precibus, et blanditiis; haec enim omnia, vel singula, attentata personae conditione, possunt metum incurtere, et irritare professionem. Professus autem intra quinquennium potest reclamare, ut nullam probet professionem suam, secus vero elapso quinquennio post pacificam professionem. Causae autem nullitatis agnoscendae sunt a Praelato regulari, et simul ab Ordinario pro viris; pro feminis a solo ordinario, si monasterium sit ipsi subjectum; si vero sit exemptum, ab Ordinario simul, et Praelato Regulari. Vide alia in Bulla Bened. XIV. quae incipit. *Si datam hominibus.*

5. *Quaest. 4.* Ad quid tenentur Religiosus vi suae professionis? R. Teneri ad progrediendum aliquo modo in via perfectionis, licet non teneatur esse

perfectus. Porro debet studere perfectioni propriae sui status: 1. per vota substantialia: 2. per alia praecepta Ordinis sui peculiaria: 3. per custodiam suae regulae. Quando autem graviter peccaret Religiosus contra obligationem tendendi ad perfectionem, non eodem modo ab omnibus explicatur. Certum est, graviter peccare, qui ex contemptu transgreditur regulas, etiamsi levem, aut nullam culpam per se inducentes. S. Th. Suarez, et omnes communiter. Certum item est, eum graviter peccare, si suo exemplo aliis sit scandali occasio, et inducat ad relaxationem: 3. si apud se statuatur nullo modo curare perfectionem cum ex vi professionis teneatur servare suum statum.

6. An autem graviter peccet Religiosus, qui velit quidem servare vota, et praecepta sub gravi obligantia, ceteras autem regulas, et consuetudines non curet, sed libere transgrediatur? Prima sententia satis probabilis affirmat, quia ipsum propositum non curandi de regulis secum fert virtualement ipsarum contemptum. Secunda tamen communior sententia negat cum Suarez, Valent. et S. Th. quaest. 163. art. 9. ubi mortalis peccati solum damnat Religiosum, cum ex contemptu regulam transgreditur, vel agit contra regulam, aut Praelati expressum praeceptum obligans, ut intelligitur, sub gravi. Nam Religiosus paratus servare praecepta, quae respectu aliorum fidelium non sunt nisi consilia, aliquo modo videtur tendere ad perfectionem. Nec obligatio ad procurandam perfectionem inducit novam obligationem praeter illam, quam secum ferunt media, seu instrumenta sui ordinis; scilicet gravem, si media sint vota, aut gravia praecepta, et levem, si sint consilia aut regulae leviter obligantes.

7. Notant tamen DD. eum, qui ita paratus sit, ex aliis capitibus raro a gravi peccato excusandum, tum propter periculum transgrediendi vota substan-

tialia, tum ratione scandali, tum propter damnum ordini suo imminens ex disciplinae relaxatione. Notant pariter gravis culpa reum fore Praelatum, qui ita negligat corrigere leves culpas, ut ex ejus negligentia oriatur gravis relaxatio. Unde tenetur subditorum defectus in commune damnum vergentes non solum punire, sed etiam inquirere, ut docet S. Th. 2. 2. q. 33. a. 2. ad 4. prudenter, et absque nimia solitudine, plura dissimulans, et pauca castigans, ut ait S. Bernardus *lib. de Consid.*

CAPUT II.

De Votis Religiosis.

8. *Quaest. 2.* Ad quid teneatur Religiosus ex voto paupertatis? R. Nihil habere proprium, hoc est, non habere dominium, vel certe liberam facultatem circa bona temporalia, ut constat ex *c. Non dicatis* 12. q. 1. *c. monachi*. Itaque religiosi solemniter professi se abdicarunt omni dominio rei cujusque temporalis, et cujuscumque juris ad illud, et facultate utendi re qualibet pretio aestimabili, sine permissione Superioris. Retinent autem jus. et dominium honorum spiritualium, honoris, famae, et similibus, uti et jus eligendi, praesentandi, conferendi regulare beneficium, ut docet S. Th. 2. 2. q. 186. art. 7. In iis autem Religiosis, qui solemniter vota nondum emiserint, manere potest dominium rerum temporalium, ut vocantur radicale, non tamen jus actuale de illis pro suo arbitrio utendi, in cujus abdicatione essentia religiosae paupertatis consistit.

9. Profecto non repugnat voto paupertatis, Religiosos habere bona in communi, sive mobilia, sive immobilia, ut declaravit Trid. *Sess. 25. de Reg.* An autem privatus Regularis possit habere peculium cum

facultate superioris, res est utrinque controversa. Sun qui negent illud esse licitum tum ex jure antiquo, tum ex jure novo Trident. utpote repugnans essentiae paupertatis. Alii concedunt, vetitum quidem jure antiquo non esse, sed esse prohibitum a Trid. Ita Suarez T. 3. de Relig. Tr. 8. c. 14. Vazquez, Salmant. et alii. Nemo tamen acrius adversus peculia invehitur, quam P. Concina in opusculo de *Disciplina Apost. Monast.* ubi Regulares, vel minimum peculium habentes vocat filios irae, filios perditionis, cet. Jam vero fundamentum praecipuum hujus sententiae sunt verba Trid. Sess. 25. c. 2. de Regul. *Nemini igitur Regularium tam virorum, quam mulierum liceat. . . . tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, et tenere, sed statim Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum ad solos Officiales eorundem, ad nutum Superioris amovibiles, pertineat. Mobilium vero usum ita superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat, et cet.*

10. Quibus Concilii verbis videtur omnino Religiosis interdictum habere peculium stabile, nec posse Superiores concedere subditis facultatem hujusmodi. Nihilominus alii censent hoc decreto nihil novi juris esse statutum, sed confirmatum esse jus antiquum, quo Regularibus prohibetur libera peculii administratio absque facultate Superioris, et Superior illam dare prohibetur sine justa causa, et cum debita dependentia, in qua stat tota essentia paupertatis. Haec mihi interpretatio non placet, licet gravibus alioqui probetur DD. Verum ratione consuetudinis, quae hodie viget in multis Ordinibus, puto rigorem Concilii ita esse usu temperatum, ut liceat, saltem, in Mo-

nasteriis non reformatis, permittente Superiore, peculium habere ad usus honestos, modo Religiosi sint parati bona a se abdicare ad nutum Superioris, si tamen illis aliunde subveniatur juxta regulae consuetudinem; alias non tenentur dimittere. Hac ratione Card. Bellarminus excusavit Moniales, quae ex consuetudine legitime praescripta vitam communem non observant, ut refert Milante. Et quoad bona mobilia confirmavit Clem. VIII. an. 1602. et in suo Brevis Innoc. XI. 1661.

11. *Quaest. 2.* An, et quando peccet Religiosus contra votum paupertatis? R. In universum loquendo, contra paupertatem peccat Religiosus, qui dat, accipit, vel utitur quacumque re temporali absque facultate tacita, vel expressa Superioris. Nihil enim habere, vel tractare potest tanquam proprium, hoc est pro libito, et arbitrio suo absque notitia, et permissione Praelati. Constat. ex Tridentini verbis nuper allatis, et ex usu Ecclesiae. Constat item ex jure Can. Nam Innoc. III. c. 6. de statu Monach. ait: *Prohibemus districte in virtute obedientiae sub obtestatione divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat, cet.* Et S. Aug. ep. 109. *Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia. . . . Quod si aliqua (monialis) rem sibi collatam ce-laverit, furti judicio condemnetur.* Hinc pariter peccat contra votum paupertatis Religiosus, qui rem in alios usus expendit, quam sibi permisos aut rem destruit, vel amittit per gravem negligentiam, cum solum habeat usum rei, eumque precarium, quandiu, et quomodo Superiori videatur.

12. Peccaret item, si quid absconderet, ut illud liberae Superioris dispositioni subduceret. Nec Procurator, Economist, administrator, aliusve inferior Praelatus quicquam potest expendere, nisi juxta id, quod statuta, vel consuetudo ordinis, vel voluntas Su-

perioris postulant. Nec vero Praelatus potest dare subditis facultatem aliquid expendendi, nisi in usus utiles, et honestos, alioquin nulla foret facultas, et restitutioni obnoxia. Nam superior non est dominus, sed administrator bonorum Monasterii, nec aliam in ea habet potestatem, quam eam, quam ordo ipsi, et Canones concedunt, a quibus expresse prohibentur omnia superflua, ex Clem. 1. *de statu Mon.* Quod si Praelatus det generalem subdito licentiam ad expendendam aliquam pecuniae summam, ille nequit expendere nisi in usus honestos; si vero consumat in re turpi, aut superflua, non modo peccat contra paupertatem, sed tenetur ad restitutionem. Ita communis, et probabilior sententia, quae in Superiore non agnoscit ullam potestatem permittendi usum pecuniae, nisi restrictum ad honestos usus. Sunt tamen qui a restitutione excussent tam dantem, quam accipientem, validamque censeant donationem, sed illicitam. Ita Lugo cum Bannez, Suarez, aliisque TT.

13. *Quaest. 3.* Quenam quantitas requiratur ad peccatum grave contra paupertatem? R. Communis sententia docet, eam quantitatem, quae reddit furtum grave, reddere grave peccatum in materia paupertatis, et facere sacrilegium, et furtum contra justitiam. Qui enim de re temporali sine facultate disponit, usurpat rem alienam, vel ejus usum, invito domino, vel administratore, qui vices gerit Domini, nempe Monasterii. Nam ut ait S. Basilius in Const. Mon. c. 34. *Furtum est privata possessio. . . Societatis enim expilatio est rei cujuscumque, et undecumque in privatum usum revocatio.* Hinc Religiosus, qui saepius minuta furta committit, reus est peccati gravis, cum ista furta ad gravem perveniendi ad materiam gravem, aut eam se attigisse animadvertat, ut de furto dictum est.

Quamquam Salmant. et alii majorem in his furtis minoribus requirunt quantitatem, ut magna censeatur. Imo in rebus esculentis censent, ea minuta furta non evadere mortale peccatum ex praesumpta Superiorum tolerantia; nisi a Religioso reserventur, aut sint de re pretiosa, et extraordinaria, vel cum gravi Coenobii detrimento, ut notat Suarez. Vide hic nostrum Auctorem, diversas opiniones de isto argumento explanantem.

14. *Quaest. 4.* Quando intelligatur tacita Praelati licentia, excusans a peccato? R. 1. Cum Praelatus sciens subditum aliquid accipere, retinere, aut expendere, non prohibet, cum facile possit: 2. cum in aliquo ordine viget consuetudo accipiendi res aliquas sine facultate Praelati, isto non reclamante: 3. cum Praelatus donat subdito, vel donari permittit imagines, rosaria, vel quid simile, sciens, eis ad proprium usum non indigere, praesumitur dare simul facultatem aliis distribuendi. Monet tamen Lessius, id non praesumendum nisi in rebus minimi momenti, praesertim in domibus ubi viget disciplina. Porro licentia *praesumpta, et interpretativa* non habet locum, nisi cum res urget, et Superior est absens. Addit autem Suarez, subditum ita accipientem debere postea, si commode possit, rem Praelato manifestare, ut deinde licite possit eam retinere.

15. An autem peccaret graviter Religiosus, rem accipiens, vel alienans ex sola facultate praesumpta vel interpretativa Superioris, acriter contrahitur. Certum est, 1. eos ut plurimum a veniali culpa non esse liberos, si superior adiri possit; ille enim invitus est saltem quoad modum: 2. has licentias non esse facile praesumendas, nisi habeatur certitudo quaedam moralis, quae quidem raro, aut nunquam habetur in rebus magni momenti: 3. non omnia, quae a Praelatis non prohibentur, ab ipsis tacite approbari,

cum saepe cogantur tolerare plura, quae ipsis displicent, ob timorem quaerelarum, aut alterius gravioris mali. His positis, DD. a gravi culpa excusant subditum de re aliqua libere utentem, si voluntas Superioris praesumatur de praesenti, ex voluntate actuali, vel virtuali ipsius. Imo secundum alios graviter non peccabit, si noverit Superiorem ita esse affectum erga ipsum, ut si rem sciret, libenter facultatem concederet, aut certe non repugnet. Nihilominus Sanchez, Lugo, Salmantic. alique docent, peccari contra votum paupertatis ab eo, qui utitur re aliqua ex sola praesumpta licentia de futuro, scilicet, praesumendo, quod superior annueret, si sciret; sicut in aliis rebus, v. g. ad excipiendas Confessiones, vescendum carnibus die vestito, non satis est facultas, quae daretur, sed opus est, ut re ipsa detur. Nec Superior diei tunc potest invitus quoad modum tantum, sed etiam quoad substantiam, ut ait Lessius; tenetur enim ex officio cavere, ne subditi rem arbitrio suo disponant ante petitam, et obtentam facultatem, cum id exigit ordo disciplinae.

16. Haec quidem illi probabiliter: contraria tamen sententia mihi videtur aequae, vel magis probabilis, eique adhaerent Navarrus, Toletus, Suarez, Hozlman, estque expressa D. Th. in 4. d. 15. q. 4. docentis, *non esse proprietarium Religiosum, qui donat aliquid, spem ponens in ratihabitione Praelati*. Ratio est, quia voto paupertatis solum repugnat rei dispensatio, facta nomine proprio, et a Superiore independens, qualis certe diei nequit ea, quae fit ex praesumpta ejus facultate. Sic ex lib. 26. §. 7. *de furto* constat, non esse reum furti, qui recipit aliquid, probabiliter putans Dominum consensurum, si resciret. Nec obstant allata nuper exempla, in quibus agitur de valore Confessionis, et de potestate vescendi carnibus, quae requirunt actualem jurisdictionem, et dispensationem; at in nostra hypothesis honestas actionis non pendet ex valore

ejus, alias non sufficeret virtualis, et tacita licentia Superioris, ut non sufficit ad valorem absolutectionis.

17. Notanda hic aliqua, scitu necessaria: 1. Licet non possit Religiosus nec testari, nec donare, nec remittere sibi debita, vel legata, quorum jus acquirit Monasterium, potest tamen recusare munera sibi oblata, cum votum non obliget ad acquirendum: peccare tamen potest contra charitatem, impediendo bonum sui Ordinis, praesertim si monasterium sit pauper: 2. Religiosus extra claustra vivens potest ad libitum suum in usus honestos expendere quicquid illi superest ex victu, et vestitu, quando certa sibi quantitas designatur; secus vero si omnia sibi a Monasterio necessaria suppeditentur, nulla certa definita quantitate. In multis tamen Monasteriis permittit consuetudo Religiosis, partem victus illis designati erogare pauperibus, vel amicis pro suo arbitrio: 3. in his, quae ad paupertatem spectant, habenda est ratio consuetudinis uniuscujusque Ordinis; quod enim in uno permittitur, in alio saepe reprobatum; in strictioribus autem non admittuntur facultates quaedam generales, et tacitae, quae in aliis mitigatis tolerantur.

18. *Quaest. 5.* Ad quid obliget votum Castitatis? R. Ad abstinendum ab omni actione, et delectatione venerea, tum interna, tum externa voluntaria. Itaque peccans Religiosus in re venerea, duo peccata committit, alterum luxuriae, alterum sacrilegii, utrumque in Confessione exprimendum.

19. *Quaest. 6.* Ad quid teneatur Religiosus ex voto obedientiae? R. Inter vota religiosa praecipuum est obedientia, nam ut ait D. Th. 2. 2. q. 104. *sine hoc voto nemo religiosus erit, sub hoc cadunt omnia alia vota*. Quare in nonnullis ordinibus Religiosus profitetur sub hac formula: *Voveo obedientiam secundum regulam, in qua alia vota continentur*. Hinc omnis Religiosus

ex vi suae professionis tenetur parere Superiori in omnibus, quae sunt secundum regulam, hoc est, ut D. Th. explicat, in iis, quae continentur in regula, et in iis sine quibus impleri nequeunt in regula contenta; ut etiam in poenis a Superiore inflictis propter peccata contra regulam. In quibus transgrediens mandatum Praelati peccat graviter, si Praelatus intendat graviter obligare: exprimitur autem talis mens Superioris, cum praecipit in nomine *J. Christi, vel in virtute S. obedientiae, vel sub poena peccati mortalis, aut Excommunicationis*. Dum aliter praecipit, ejus mandatum solum obligat sub veniali nisi alias res, quae jubetur, sit materia gravis praecepti, vel voti Religiosi.

20. Subditus autem parere non tenetur in iis, quae sunt contra regulam, nisi forte Superior possit ex iuxta causa dispensare; nec in iis, quae sunt supra regulam, ut si praecipiat extraordinarias, et magnas corporis macerationes, acceptare Episcopatum, seu Beneficium curatum, vel simplex, pergere ad terras infidelium cum manifesto periculo vitae, aut libertatis amittendae, et similia. Tenetur tamen acceptare minus intra Ordinem, si Praelatus praecipiat, etiamsi praecesserit pactum in contrarium, quia hoc pactum rejicitur tanquam turpe. Denique non tenetur obedire in iis, quae sunt infra regulam, ut si praecipiat vana, et inutilia, nisi ipsa causa obedientiae exercendae reddat utilia. Si dubitet, an res praecepta sit honesta, necne, dubitatione deposita, tenetur obedire, ut docet communis, et certa fere omnium sententia, et constat ex jure Can. c. *si quid culpetur*, et ex glossa in c. *ad aures* 6. de temp. Ordin. v. *obedientia*. Et confirmatur ex S. Bernardo de pr. et disc. c. 12. dicente: *Quicquid vice Dei praecipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo. haud secus omnino accipiendum est, quam si praecipiat Deus*. Idem habent B.

Ucertus, Dionysius Carthusianus, S. Bonaventura, S. Ignatius a Loyola, et alii.

21. *Quaest. 7.* An Praelatus possit subditum obligare, ut assistat aegrotis morbo contagioso infectis? R. Id posse, si pertineat ad bonum commune ordinis; proindeque, si aegroti sint in eodem monasterio, aut si extra monasterium deesset omnino qui ipsos Sacramentis Ecclesiae muniret. Potest enim praecipere actus internos, qui cum externis quodammodo sunt connexi, et in eis cum interiore resignatione est obediendum. Hinc ab Innoc. XI. damnata est haec propositio Michaelis de Molinos: *Praepositis obediendum est in exteriori, et latitudo voti obedientiae Religiosorum tantummodo exterius pertingit, In interiore vero aliter res se habet, quo solus Deus, et director intrant.*

22. *Quaest. 8.* An peccans contra regulam, agat etiam contra obedientiam? R. Affirm. si regula obliget sub peccato, cum non minus sit praecipiens, quam vox Superioris, nec minus se submiserit subditus ad obediendum regulae praecipienti, quam Praelato. Itaque si regula obligat sub gravi, ejus transgressio erit sacrilegium contra votum. Quod si regula sub nullo peccato, ne veniali quidem obliget, transgrediens regulam non peccat contra votum obedientiae, quia tantum est ordinatio quaedam, sive monitum ad poenam obligans. Notat autem Suarez, regulae transgressionem, nisi justa causa, aut inadvertentia excuset, raro veniali culpa vacare ob negligentiam, torporem, aliumve animi affectum minus rectum, qui solet intercedere. Imo peccabit mortaliter, qui ita ex consuetudine regulam transgrediatur, ut religiosam disciplinam graviter perturbet.

23. *Quaest. 9.* An Religiosi obedire teneantur Praelato reformanti regulam collapsam? R. Si ea per antiquam, et legitimam consuetudinem laxata sit,

licet primi peccarint inducentes consuetudinem, alii vero qui inductam sectantur, nec peccant, nec tenentur eam in strictiori forma observare. Quid vero si Regula instauretur a Generali Capitulo? Ei obedire Professi tenentur juxta Suarezium, Salmant. et alios, quia dum Religiosus profitetur, regulam eam proficitur, ut primitus institutam: unde saltem parati esse debent ad eam servandam, quando de ea restauranda tractatur. Excipiunt tamen, nisi Religiosus dum professus est, expresse noluerit se obligare, nisi ad regulam ita relaxatam. Alij vero multi non minus probabiliter, ut ait Tournely, docent, Religiosus ad id non teneri, nisi reformatio esset necessaria ad conservationem Ordinis, vel quia pauci absque illa ad perfectionem Religiosam pervenire student, vel quia laicis, et externis sunt gravi scandalo. Ratio illorum est, quia Religiosus professionem emittens, potius censetur regulam profiteri juxta praesentem statum, quam juxta pristinum institutum. Id tamen non tollit, quominus Praelatus ob aliquam publicam necessitatem possit imponere novam austeritatem, aut Orationes; imo et condere nova statuta possunt Superiores, quando necessaria sunt, ut vota essentialia, et alia Religionis statuta serventur.

24. *Quaest. 10.* Quale peccatum committat, qui votum obedientiae frangit? R. Duplex, alterum sacrilegii contra Religionem, alterum inobedientiae contra votum. Ita Suarez cum communi sententia contra aliquos, qui solum volunt unum committi peccatum, scilicet inobedientiae ratione voti. Ubi nota, graviter peccare contra obedientiam, quia non vult Superiori obedire, etiam in re levi ex contemptu formali, qui secum fert gravem irreverentiam in potestatem legitimam, et redundat in Deum, cum ipse dixerit: *Qui vos spernit, me spernit.* Erit autem formalis contemptus, et grave peccatum, si Superiori praecipienti quamvis non sub praecepto, respondeat subditus: *Nolo parere,*

vel non facere, atque idem affirmat Lugo, si praeci- piens sit Vicarius, vel secundus Superior, vices gerens principalis.

25. An teneatur quis obedire, si dubitet, num qui praecipit, sit legitimus Superior? Distinguendum est: Nam si ille sit in possessione, obediendum est, secus vero, si de possessione non constet. In dubio autem, an praeceptum sit impositum, tenetur subditus inquire, si commode possit; quod si rem non possit certo scire, non est obligatus ad obediendum, quia possidet libertas certa contra praeceptum incertum. Contra vero Subditus obedire debet Praelato, cum constat de praecepto, sed dubitatur de ipsius valore, vel honestate, vel de abrogatione, quia tunc possidet praeceptum, et legitime potestas Superioris. Limitant DD. quando ex altera parte est ratio prudens dubitandi de valore precepti, et ex altera res praecepta valde difficilis est, et incommoda, aut quae fieri nequit sine periculo vitae, famae, vel honoris. Plura hic noster auctor deserit de obedientia Monialium, electione Abbatissae, et privilegiis Religiosorum, quae apud ipsum legere potes.

CAPUT III.

De iis, qui possunt ingredi Religionem, et de Apostatis, et ejectis.

26. *Quaest. 1.* Quinam ingredi possunt Religionem? R. II tantum, qui sunt sui juris, nec aliis sunt obstricti; qui vero sunt aliis obstricti non possunt nisi cum eorum consensione. Unde filii impuberes Religionem ingredi nequeunt sine parentum, aut tutorum permissione, nec servus sine consensu domini. Nec qui decepit virginem sub promissione matrimonii; nec conjuges post consummatum matrimonium, nisi vir ante bimestre completum per vim consummasset, aut

alter conjugum comississet adulterium; tunc enim innocens ingredi potest.

27. *Quaest. 2.* An filius ingredi possit Religionem, si Parentes sint in egestate, vel alia necessitate? R. Si necessitas extrema sit, vel gravis, eique subvenire possit manens in saeculo, ad id tenetur, etiam si votum religionis emiserit, cum instet naturale praeceptum, cui opera consilii cedere debent, atque etiam votum, quod debet esse de re meliori; non esset autem opus melius, imo nec bonum, ingredi Religionem in gravi necessitate Parentum. Secus autem dicendum, si necessitas sit tantum ordinaria, et communis, ita ut sine filiis vivere quidem possint, licet non ita commode, et honorifice. Ita D. Th. quodl. 10. art. 9 et cum eo TT. omnes. Quod si filius Religionem solemniter sit professus, Parentibus extrema necessitate pressis, tenetur egredi, ut illis subveniat nisi manens in claustrum aliter possit eis subvenire. Si necessitas autem sit gravis, sunt qui velint, eum teneri ad Religionem deserendam, cum votum non extinguat obligationem naturalem filii erga parentes. Alii cum Suario id concedunt, cum necessitas antecedit professionem, quia obligatio prius contracta non extinguitur per professionem. Probabilior tamen sententia negat eum teneri, aut posse egredi sine Praelati licentia, quia professus sese tradidit potestati Religionis, adeoque absque ejus facultate non potest se subtrahere. Ita S. Anton. et D. Thomas: tenetur tamen, salva Praelati obedientia, omnia adhibere media, quibus Parentum necessitati provideatur.

28. *Quaest. 3.* An peccent filii Religionem amplectentes, inscii, vel invitis parentibus? R. Neg. si filii pubertatis annos expleverint. Ita sancitum in Conc. Tolet X. c. ult. et in Tiburtino Can. 14. Idem docent SS. Ambrosius, Hierony. Aug. Bern. et S. Th. Merito tamen animadvertunt DD. monendos esse

prius parentes, eorumque consensum, et benedictionem expectandam, cum scilicet non est periculum probabile, ut ab ipsis injuste impediatur. Docet autem D. Th. 2. 2. q. 104. filios non teneri obedire parentibus circa electionem status, quae a Deo omnino pendet. Et licet multi velint peccare filium, qui matrimonium contrahit, inconsultis parentibus; circa vocationem tamen Religiosam nec tenetur, nec vero expedit, ut plurimum loquendo, quia parentes ob proprium commodum mutantur in hostes, ut ait D. Th. et malunt perire cum filiis, quam salvari sine eis, ut dolet S. Bern. ep. 3.

29. Nota, Parentes non posse Religionem ingredi, cum filios in gravi necessitate deserunt, vel si nequeant aliter eorum curae, et educationi providere. S. Th. loco supra cit. Possunt tamen eos in saeculo relinquere, si emancipati sint, nisi aliunde gravi necessitate laborent. Fratres autem, et sorores non licet deserere in necessitate extrema, sed licet in gravi, quamvis ratione charitatis possit manere quis in saeculo, ut eis subveniat. Quod si voto religionis sit adstrictus, non potest differre per longum tempus sine dispensatione.

30. *Quaest. 4.* An aere alieno pressus ingredi Religionem possit? R. Affirm. si ingrediens provideat, unde solvantur debita, aut bona sua cedat creditori. Ita S. Anton. et S. Th. 2. 2. q. 189. art. 6. Ratio S. Thomae est hujusmodi: *Propter pecuniam persona liberi hominis secundum jura Civilia non est obligata, sed solum res. quia persona liberi hominis superat omnem aestimationem pecuniae: Unde licite potest, exhibitis rebus suis, religionem intrare; nec tenetur in saeculo manere, ut procuret, unde debitum solvat.* Adde, praeceptum naturale solvendi non obligare cum detrimento suae libertatis, et onere subeundi, si maneat in saeculo, periculum salutis aeternae. Nihilominus

censeo probabilissimum, et aequitati consonum, ut debitor teneatur manere in saeculo, donec satisfaciatur, si id possit intra breve tempus, et sine probabili periculo incidendi in gravia peccata, aut amittendae vocationis religiosae. Imo Sixtus V. inhabiles reddit ad Religionem debitores, qui bona sua dilapidarunt, vel qui deponere debent rationes, nisi prius rationes reddant, et solvant debita. Et licet Clemens VIII. inhabilitatem sustulerit, reliquit tamen prohibitionem; scilicet, cum aliter nequeant satisfacere, nisi manentes in saeculo, aut aes alienum superet facultates proprias. Valida tamen est professio, facta ab eo, qui debitis gravatus erat; Superiori autem incumbit providere, quemadmodum ille solvat.

31. *Quaest. 5.* Ad quid teneatur is qui vovit Religionem? R. 1. Qui vovit Religionem indefinite, voto satisfacit, quamcumque ingrediatur, modo in ea viget disciplina, saltem quoad magis praecipua, et substantialia. Quod si non recipiatur in unum Ordinem, debet procurare ingressum in alios, sed non tenetur percurrere totam Provinciam et multo minus extra Provinciam excurrere. Solum enim habuit animum sese obligandi ad prudentem, et moralem adhibendam diligentiam, non vero ad extraordinariam, et singularem. Qui autem vovit aliquem Ordinem particularem, tenetur in illum ingredi, sed potest alium strictiorem praeferre, cum hoc sit melius. Qui vovit Religionem, tempore definito amplecti, peccat graviter, si sine justa causa tempus illud praetermittat: peccat pariter, si vovit tempore indefinito, et diutius differat, nisi rationabilis causa excuset. Cum autem non recipitur in Ordinem, in quem ingredi vovit, non tenetur tentare alios Ordines, nisi generalis fuerit ejus animus Religionem quomodo amplectendi.

32. R. 2. Is qui vovit Religionem, non solum ingredi debet, sed etiam in Monasterio permanere, ac

profiteri, nisi justa causa excuset egressum: nam, ut ait Suar. votum Religionis non solum obligat ad induendam vestem Religiosam, sed etiam ad servendum Deo toto vitae tempore in Religione. Quod si jus concessit *c. 1 de Regul. in 6.* ut possint pro libito Religionem deserere, intelligitur de iis tantum qui experiendi gratia ingrediuntur, nullo praemisso voto, aut cum solo animo experiendi, non intendendo sese obligare ad profitendum. Ita expresse D. Th. 2. 2. q. 189 a. 4. ubi animadvertit, *quod ille, qui intrat, ut statim exeat, non videtur satisfacere voto suo, quia ipse in vovendo hoc non intendit: et ideo tenetur mutare propositum, ut saltem velit experiri, an ei expediat in Religione remanere, non autem tenetur ad perpetuo remanendum; nimiram si vitam Religiosam inveniat viribus suis imparem, aut admodum gravem nec vererit profiteri.*

33. Nam qui vovit profiteri, non potest libere exire etiamsi cum difficultate vivat, nisi tanta sit difficultas, ut religiosum onus moraliter ferre non possit. Tenetur etiam dare operam, ne culpa sua repellatur. Quod si causam dederit justam, ut ex ordine dimittatur, non manet liber a voti obligatione, sed obligatur adhibere prudentem diligentiam, ut in eundem, vel alium ordinem recipiatur. Verum si ob inscitiam, aut aegritudinem sine culpa ejiciatur, solutus est voto, nisi convalescens probabilem spem habeat ingrediendi, ad quem finem opponere debet mediocrem diligentiam, sed non extraordinariam.

34. *Quaest. 6.* An, et quomodo professus unum ordinem, possit ad alium transire? R. Professus ordinem strictiorem, non potest ad laxiorem transire, nisi dispensetur a R. Pontifice, vel a Praelato Gen. Ordinis, consentiente Capitulo. Professus vero minus strictam regulam, potest ad severiorem transire, petita licentia, licet negata a Praelato sui ordinis. Ita

omnes cum S. Th. ex. c. *Licet* 18. de Reg. Graviter autem peccaret Superior, si absque justa causa facultatem denegaret, ut docet Suar. T. 4. de Rel. Tract. 8. lib. 3. cap. 10. Causae autem justae id negandi tres afferuntur in laudato cap. *Licet*. 1. Si subditus ex temeritate, vel levitate vellet transire: 2. si transitus redundet in *jacturam* sui ordinis, scilicet specialem, non vero generalem, et communem, quae ex privatione viri boni, et Religiosi pateretur: 3. si ex transitu ordo ille gravem injuriam pateretur, ac dedecus. Extat autem praeceptum Urbani VIII. ut *non permittantur transire, nisi constiterit eam Religionem paratam esse cum recipere*. Si vero, facultate non petita, transeat, et profiteatur, valida est professio, cum nullo jure irritetur, et ipse transitus de jure naturae valeat, cum sit commutatio in melius. Ita Suarez, Salmant. alii contra nonnullos alios.

35. Nota, tam Clericos, quam Parochos posse Religionem ingredi, etiam contradicente Episcopo. Quod ad Parochos affinet, constat ex c. *duo sunt* l. 19. q. 2. ubi Urbanus II. ad Rufinum id expresse declarat; atque id tanquam certum tuetur D. Th. 2. 2. q. 189. ar. 4. Vide Bullam Ben. XIV. incipientem. *Ex qua dilectus*, in qua postquam doctrinam hanc tradidit, monet tamen Parocho incumbere *non tam officio, et honestate*, verba ipsius sunt, *quam naturali legis praecepto*; Episcopum certiozem facere, ne grex sine custode deseratur. Insuper declarat, Beneficium non vacare, nisi post professionem, atque idem statuit de omnibus aliis Beneficiariis. Isti autem, et Clerici non curati ex officio tantum, et honestate quadam tenentur monere Episcopum, sed non peccant, si ob metum, et reverentiam id omittant, nec possunt impediri ab Episcopis ex Cone. Tolet. IV. nisi in aliqua hypothesis, in qua Ecclesia sua gravem *jacturam* pateretur, ut ait Innoc. IV. in cap. *Licet* de Regul. Episco-

pi non possunt ad Religionem transire, nisi ex dispensatione Papae, et ex causis, quae habentur in c. de *Renunc.*

36. *Quaes.* 7. Ad quid teneantur Religiosi ejeti, et fugitivi? R. Religiosi solemniter professi non possunt e Religione expelli, nisi sint incorrigibiles, ut declaravit Urbanus VIII. Tales autem non censentur, nisi unius anni jejunio, et poenitentia in carcere sint probati. Moniales vero perpetuo potius carceri mancipandas, quam ejiciendas, monet Sanctius. Jam vero Professus ob culpam ex ordine suo dimissus, manet religiosus, votisque adstrictus, ita ut rerum usum, et administrationem sibi vindicare possint, non autem dominium. Liber tamen est ab Officio Divino, nisi sit initiatus Sacris, et ab aliis regulis, et Vigiliis Ordinis, quae non pertinent ad substantiam trium votorum. Tenetur etiam vitam suam ita corrigere, ut possit iterum recipi in suum Ordinem, nisi velit ad alium transire, etiam laxiorem. Utrum autem Religio debeat eos emendatos iterum admittere. dubitatur a TT. Certe fugitivos, et Apostatas tenentur Praefati requirere, si absque gravi Ordinis detrimento possint, nec omnino incorrigibiles videantur.

TRACTATUS II.

DE STATU CLERICORUM.

Clerici vocantur omnes, qui Sacris Ordinibus, vel prima saltem tonsura sunt initiati. De quorum obligationibus cum multa dicta sint hactenus, alia in aliis peculiaribus Tractatibus dicenda sint; ne actum iterum agamus; sermo in hoc loco nobis erit 1. de Be-